

Checklista för lokal rutin

Nedan följer en checklista för upprättandet av en skriftlig lokal rutin. Du kan även ladda ner checklistan som en PDF tillsammans med ytterligare stödmaterial för upprättandet av en lokal vådrutin.

- Inledande text med syfte och mål (sidhuvud)
- Namn, ansvarig för dokumentet, giltighetstid (sidfot)
- Vem som ska ställa frågan om våld till patienten
- Vilka patienter som ska tillfrågas
- När patienten ska få frågan
- Hur frågan ska ställas
- Kontaktuppgifter till auktoriserad tolk (anhörig ska ej tolka)
- Hur personal ska agera om patienten svarar nej
- Hur personal ska agera om patienten svarar ja
- Hur personal ska agera om patienten är akut skadad
- Hur personal ska agera vid kännedom om våld tidigare i livet eller under lång tid
- Hur personal ska agera då patienten har minderåriga barn
- Hur personal beaktar patientens eventuella behov av skydd
- Vilken information som ska erbjudas patienten
- Om och vart patienten kan hänvisas
- Hur uppföljning av besöket kan ske
- Aktuella kontaktuppgifter till socialtjänst/socialjour, Kvinnofridslinjen, polis, frivilligorganisationer. etc.
- Hur journalföring av våldsutsatthet ska göras (använda undantagna sökord)
- Hur orosanmälan görs, vad den ska innehålla, vart den ska skickas och hur journalföring av orosanmälan går till (undantaget sökord)

Rutin för att fråga om våld i nära relation - exempel

Frågor om våld i nära relationer ska ställas rutinmässigt till alla patienter vid:

- Första bedömningssamtal (1:a besök i vårdåtagandet vid enheten)
- Vid basutredning och kartläggning
- Vid årskontroll

Eller:

Frågor om våld i nära relationer ska ställas till alla patienter vid:

- Synliga fysiska skador
- Psykisk ohälsa
- Psykosomatiska symptom
- Långvariga smärttillstånd
- Alkohol- och/eller drogproblem

Var uppmärksam på om:

- Uppgiven orsak till skadan inte överensstämmer med skadans utseende
- Patienten haft tidigare vårdkontakter med oklar skadebild
- Patienten upprepade gånger söker vård för diffusa åkommor
- Partner eller närstående är överbeskyddande, kontrollerande eller vägrar att lämna patienten ensam med vårdpersonalen

Exempel på frågor som kan ställas

Här följer några förslag på hur du kan formulera dig när du ställer frågor om våld, uppdelade på frågor att ställa på rutin respektive frågor att ställa vid indikation på våld.

Förslag på rutinfrågor:

1. Många av mina patienter har upplevt våld i sina relationer. Jag frågar därför alla om det. Har du blivit utsatt för våld av någon i din familj?
2. Eftersom vi vet att depression/smärta/sömnsvårigheter (eller det som patienten söker för) kan vara en reaktion på att man blivit utsatt för våld brukar jag ställa frågor om det. Hur är det för dig, har någon gjort dig illa eller är det någon du är rädd för?

3. Har någon tagit på dig på ett sätt som inte känns okej eller tvingat dig till sexuella handlingar?
4. Har någon hindrat dig från att använda käpp/rullstol/hjälpmiddel? Hindrat dig från att ta din medicin/få mat och dryck/komma upp ur sängen eller till badrummet?

Förslag på frågor att ställa vid indikation:

1. När jag lyssnar/undersöker/tittar på dig ser jag tecken som kan bero på våld. Är det så att någon har gjort dig illa?
2. Jag ser att du har ett blåmärke där – hur fick du det, har någon gjort dig illa?
3. Du berättar att du känner dig ledsen/trött/orolig – är du rädd för någon i din omgivning?
4. Du berättade att du och din partner bråkar mycket. Vad händer när ni bråkar?

Bra att tänka på när frågor om våld i nära relationer ställs:

- Introducera frågorna om våld i nära relationer på ett sätt som gör att det känns naturligt för patienten att få dem. Berätta till exempel att vi ställer dessa frågor till alla patienter då vi vet att det är många som utsätts för våld i nära relationer.
- Vid frågor om våld är det bra att förklara vad som menas med våld och att det finns olika former av våld som psykiskt, fysiskt och sexuellt våld. Använd konkreta uttryck som slag, knuffar, elaka omdömen etc.
- Frågor om våld ska ställas enskilt till patienten.
- Medföljande personer ska hänvisas till att vänta i väntrummet.
- Finns behov av tolk ska sådan användas. Närstående bör inte tolka då det kan vara den som utövar våld som har följt med patienten, för att ha makt och kontroll.
- Sträva efter ett icke dömande förhållningsätt och bemötande. Prata inte illa om den person som utfört våldet, utan fokusera på att patienten inte skuldbelägger sig själv och har skamkänslor.
- Informera att det finns för stöd och hjälp hos socialtjänsten, polisen och andra aktörer, hänvisa till andra instanser.

Om patienten svarar nej, inte utsatt för våld i nära relation

Det är inte ovanligt att en patient väljer att inte berätta om erfarenheter av våld, det kan vara första gången patienten får frågan. Informera att patienten är välkommen att ta upp det vid ett senare tillfälle igenom om det är något som kommer upp och som hen vill tala om.

Om patienten svarar ja, utsatt för våld det senaste året

- Informera om att våld i nära relationer är vanligt, ofta upprepat och riskerar att trappas upp. Alla har rätt att leva ett liv utan våld.
- Informera om tystnadsplikt och det lagstadgade kravet på orosanmälan och att syftet är att få stöd och hjälp med sin situation. Tala om att i de fall det finns barn kan våldet ha skadande effekt på dem genom att de bevittnat våld.
- Tala om att den våldsutsatta har rätt att få hjälp och stöd med sin situation från hälso- och sjukvården och tandvården samt från socialtjänsten.
- Informera patienten om att dokumentation om våldsutsatthet skyddas så att det inte är möjligt att läsa i Journal på nätet.
- Erbjud patienten ett uppföljande möte.
- Beakta våldsutsattheten i den vidare vården och ev kontakt med anhöriga.
- Vid stor hotbild överväg att:
 - ◇ Försegla journal från viss vårdenhet.
 - ◇ Försegla journal från viss vårdenhet en viss tidsperiod.
 - ◇ Försegla hela journalen (kan patienten göra själv).
 - ◇ Låsa kontot för hela 1177 (för att inte se ex. bokade tider) eller spärra mot sammanhållen journalföring så att inte andra vårdgivare kan ta del av informationen.

Kontakta verksamhetsstödet för ovanstående åtgärder.

Om patienten svarar ja, utsatt tidigare i livet

Beakta huruvida exempelvis följande bör beröras:

- Anser patienten att det tidigare våldet påverkar aktuell psykisk och/eller fysisk ohälsa?

Hänvisa patienten till vidare stöd

Socialtjänsten

En person som är utsatt för aktuellt våld kan skyndsamt behöva komma i kontakt med socialtjänsten i den kommun eller stadsdel där han/hon är bosatt eller vistas. Efter kontorstid kontaktas socialjouren. Vid behov av akut skydd, kontakta socialtjänsten eller socialjouren.

Lägg in Kontaktuppgifter till socialtjänsten och socialjouren i aktuell kommun/stadsdel

Kvinnofridslinjen

020-50 50 50

Går att ringa anonymt. Stöd till utsatta, närstående och personal

Origo Stockholm

08-508 251 20

Stöd till utsatta 13-26 år & personal avs. hedersrelaterat våld och förtryck

Akutmottagning för våldtagna, Södersjukhuset

08-616 46 70

Tar emot utsatta för sexuella övergrepp som skett senaste månaden. Öppet dygnet runt.

Brottsofferjouren i Stockholms län

116 006

Stöd till brottsoffer, vittnen och anhöriga. Går att ringa anonymt och ingen polisanmälan krävs.

Välj att sluta

020-555 666

Går att ringa anonymt. För våldsutövare el. personer som riskerar att utöva våld.

Amelmottagningen

08-616 27 00

Tar emot flickor/kvinnor med erfarenhet av könsstympning.

Rutin för dokumentation av svar och åtgärder

Dokumentera under *undantagna sökord* (se nedan) för att det inte ska bli synligt i Journal via nätet. Det är viktigt då det kan finnas anhöriga som kan tvinga patienten att visa journalen.

Det finns totalt 22 undantagna sökord i Take Care, med huvudrubriker och underrubriker. Nedan listas huvudrubrikerna.

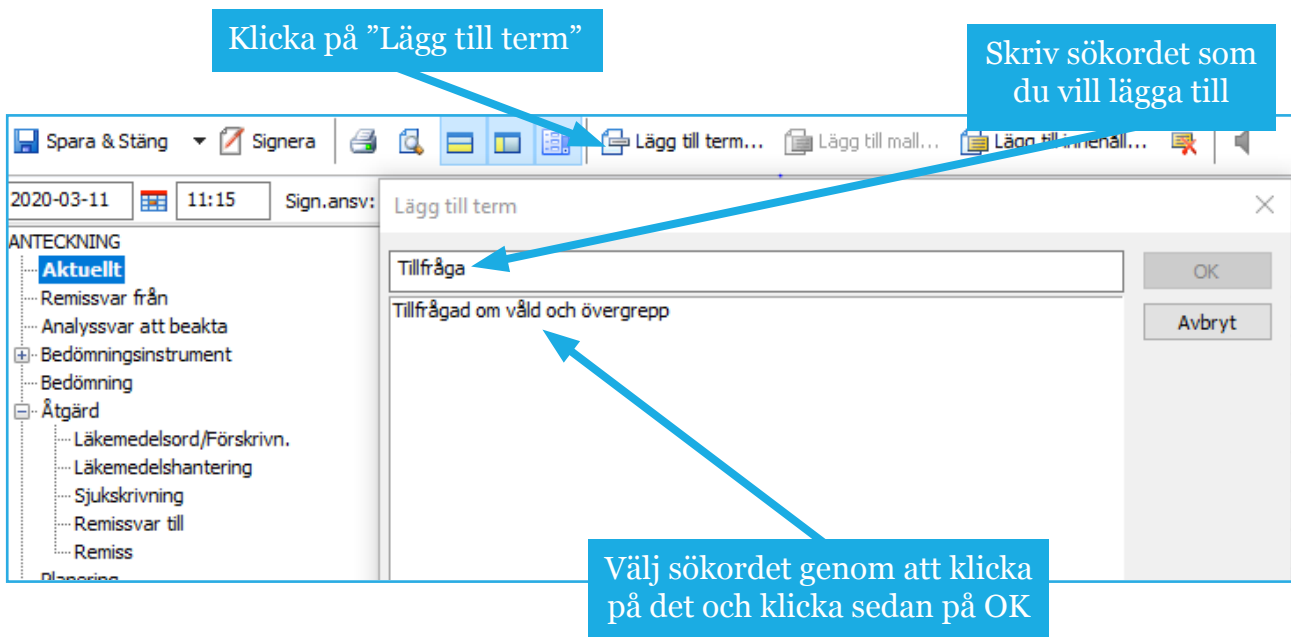
Undantagna sökord som inte är synliga i Journal via nätet

- Tillfrågad om våld och övergrepp
- Utsatt för sexuella övergrepp
- Utsatt för fysiskt våld
- Utsatt för psykiskt våld
- Våld och hot
- Uppgifter som kräver särskild menprövning

Observera att sökordet finns med på utskrifter/journalkopior och måste menprövas vid utlämnade av journalkopior.

Under rubriken ”våld och hot” ska det enbart dokumenteras om patienten själv är hotfull eller utsätter någon för våld.

Om ovanstående sökord (tex ”Tillfrågad om våld och övergrepp”) inte finns i journalmallen behöver det läggas till för att dokumentera om våld i nära relation.

Klicka på ”Lägg till term”

Skriv sökordet som du vill lägga till

Välj sökordet genom att klicka på det och klicka sedan på OK

Minderåriga barn

Om det finns barn i nära relation till en patient som under det senaste året har utsatts för våld i nära relation ska en anmälan enligt 14 kapitlet 1§ socialtjänstlagen göras. Se rutin nedan för hur anmälan till socialtjänsten ska göras. Om det framkommit från patienten att hen utsatts för våld i nära relation ska den andra vårdnadshavaren inte informeras om att en anmälan görs. Om det framkommer att barnet utsätts för våld ska ingen av föräldrarna informeras om att en orosanmälan görs. Orosanmälan skall inte dokumenteras under åtgärd, underrubrik "anmälan myndighet 14:1" då det syns i Journal via nätet. I anmälan ska det framkomma att det finns våld i nära relation.

